

Hur kan ICF och KVÅ användas i strukturerad dokumentation i kommunal hälso- och sjukvård?

Del 2

Ann-Helene Almborg, utredare, docent
Klassifikationer och terminologi
Avd för statistik och jämförelser

Klassifikationer med fokus på ICF

Socialstyrelsens och WHO:s klassifikationer

Socialstyrelsens hälsorelaterade klassifikationer

- Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och hälsoproblem (ICD-10-SE)
- Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF)
- Klassifikation av vårdåtgärder (KVÅ)
- Klassifikation av socialtjänstens insatser och aktiviteter (KSI)

WHO:s referensklassifikationer

Sjukdom i relation till funktionstillstånd

Två personer med samma sjukdom kan ha olika nivåer av funktionstillstånd och två personer med samma nivå av funktionstillstånd har inte nödvändigtvis samma sjukdom

Två personer med samma sjukdom kan ha mycket olika funktionsprofiler och därför olika behov

Information om diagnosen ger inte tillräcklig information för att se på effekterna av olika åtgärder

Klassifikationer

- Med klassifikationer kan personal i vård och omsorg dokumentera information om patienter, klienter och brukare på ett systematiskt och enhetligt sätt.
- System för indelning av objekt i grupper som har likartade egenskaper
 - Gör det möjligt att gruppera och aggregera objekt för olika statistiska ändamål
 - Att kunna följa orsakerna till att människor kontaktar vården eller socialtjänsten, vilka åtgärder som vidtas och vilka resultat de ger samt hur spridda olika sjukdomar är

Att mena och mäta samma sak

Förflyttning

Att ta sig i
och ur säng

Att gå 50 m

Att röra sig genom att
ändra kroppsställning eller
att förflytta sig från en plats
till en annan, att bära, flytta
eller hantera föremål, att
gå, springa eller klättra och
att använda olika former av
transportmedel

Att förflytta
sig inomhus

Förmågan att ta sig
runt i hus och
institution

Att förflytta
sig utomhus

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården

Patientjournalens innehåll

2 § Vårdgivaren ska säkerställa att uppgifterna i en patientjournal är entydiga.

Allmänna råd

För att försäkra sig om att uppgifterna är entydiga bör vårdgivaren använda följande publikationer, när de är tillämpliga:

- Socialstyrelsens termbank
- Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och relaterade hälsoproblem (ICD-10-SE)
- Klassifikation av vårdåtgärder (KVÅ)
- Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF)
- Systematized Nomenclature of Medicine - Clinical Terms (Snomed CT).

5 § Vårdgivaren ska säkerställa att en patientjournal, i förekommande fall, innehåller uppgifter om

1. aktuellt hälsotillstånd och medicinska bedömningar,
2. utredande och behandlande åtgärder samt bakgrunden till dessa,
3. ordinationer och ordinationsorsak,
4. resultat av utredande och behandlande åtgärder,
5. slutanteckningar och andra sammanfattningar av genomförd vård,
6. överkänslighet för läkemedel eller vissa ämnen,
7. komplikationer av vård och behandling,
8. vårdrelaterade infektioner,
9. samtycken och återkallade samtycken,
10. patientens önskemål om vård och behandling,
11. de medicintekniska produkter som har förskrivits till, utlämnats till eller tillförts en patient på ett sådant sätt att de kan spåras,
12. intyg, remisser och annan för vården relevant inkommande och utgående information, och
13. vårdplanering.

Syfte – ICF

- Tillhandahålla en **vetenskaplig bas** för att förstå och studera hälsa och hälsorelaterade tillstånd
- Etablera ett **gemensamt språk** för att underlätta kommunikation
- Möjliggöra **jämförelse av data**, både mellan länder och mellan olika hälso- och sjukvårdsverksamheter och andra relaterade verksamheter samt över tid
- Tillhandahålla ett **systematiskt kodschema** för hälsoinformationssystem

ICF som teoretisk modell och klassifikationssystem

ICF erbjuder två olika funktioner:

- ICF som teoretisk modell för att studera hälsa och hälsorelaterade tillstånd
- ICF som ett klassifikationssystem

ICF som teoretisk modell

En biopsykosocial modell för att förstå hälsa och hälsorelaterade tillstånd

- Social modell
Funktionshinder = socialt skapat problem
- Medicinsk modell
Funktionshinder = ett problem hos individen orsakat av sjukdom eller skada

ICF beskriver funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa

Kroppsfunktioner

Kroppsfunktioner

- kroppssystemens fysiologiska funktioner, inklusive psykologiska funktioner

Funktionsnedsättningar

- problem såsom en betydande avvikelse eller förlust i kroppsfunktion

Aktiviteter

Aktivitet

- En persons genomförande av en handling

Aktivitetsbegränsningar

- Svårigheter som en person kan ha vid genomförande av aktiviteter

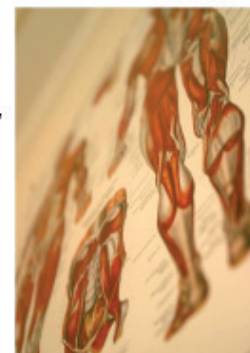
Kroppsstrukturer

Kroppsstrukturer

- anatomiska delar i kroppen såsom organ, lemmar och deras komponenter

Strukturavvikelser

- problem såsom en betydande avvikelse eller förlust i kroppsfunktion

Delaktighet

Delaktighet

- En persons engagemang i en livssituation

Delaktighetsinskränkningar

- Problem som en person kan ha när det gäller engagemang i livssituationer

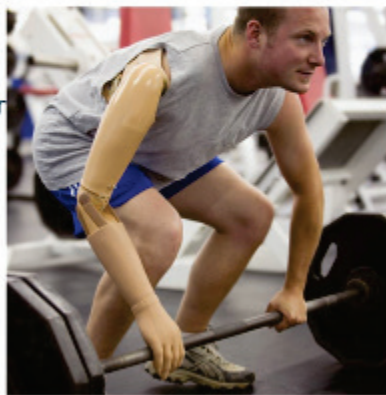
ICF beskriver funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa även utifrån kontextuella faktorer

Omgivningsfaktorer

Omgivningsfaktorer

- den fysiska, sociala och attitydmässiga omgivning i vilken människor lever och verkar

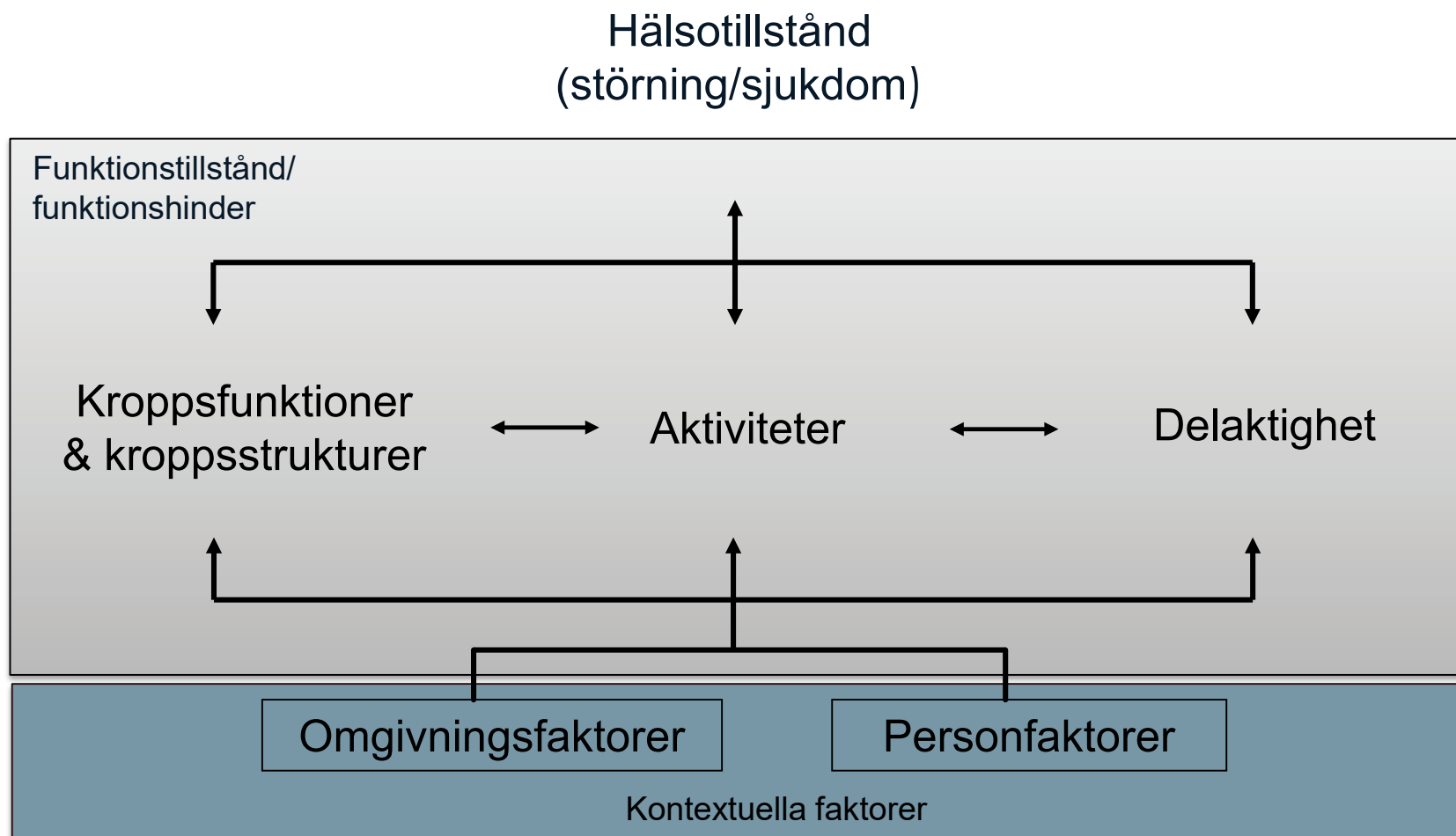
Underlättande eller hindrande faktorer

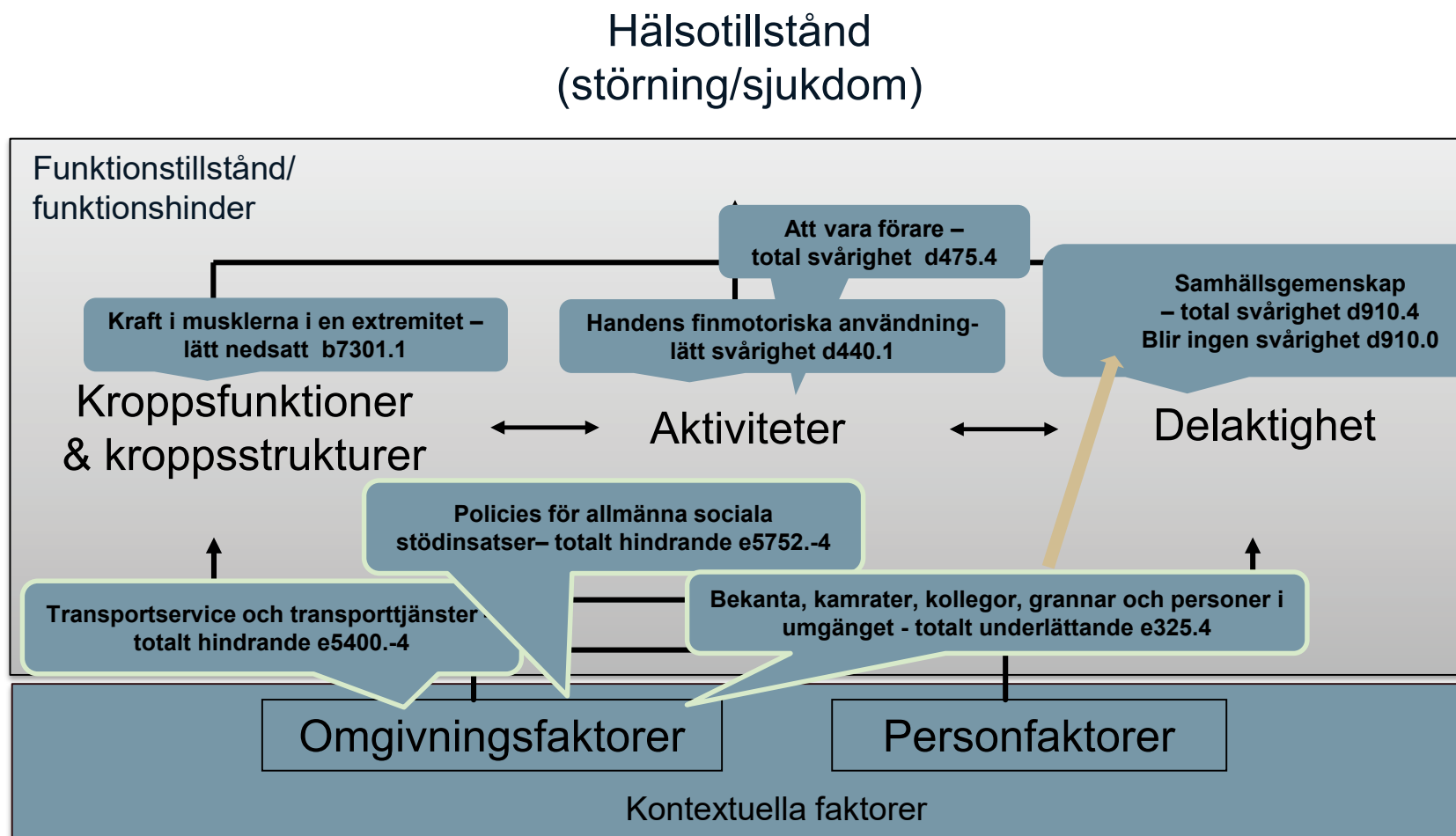
Personfaktorer

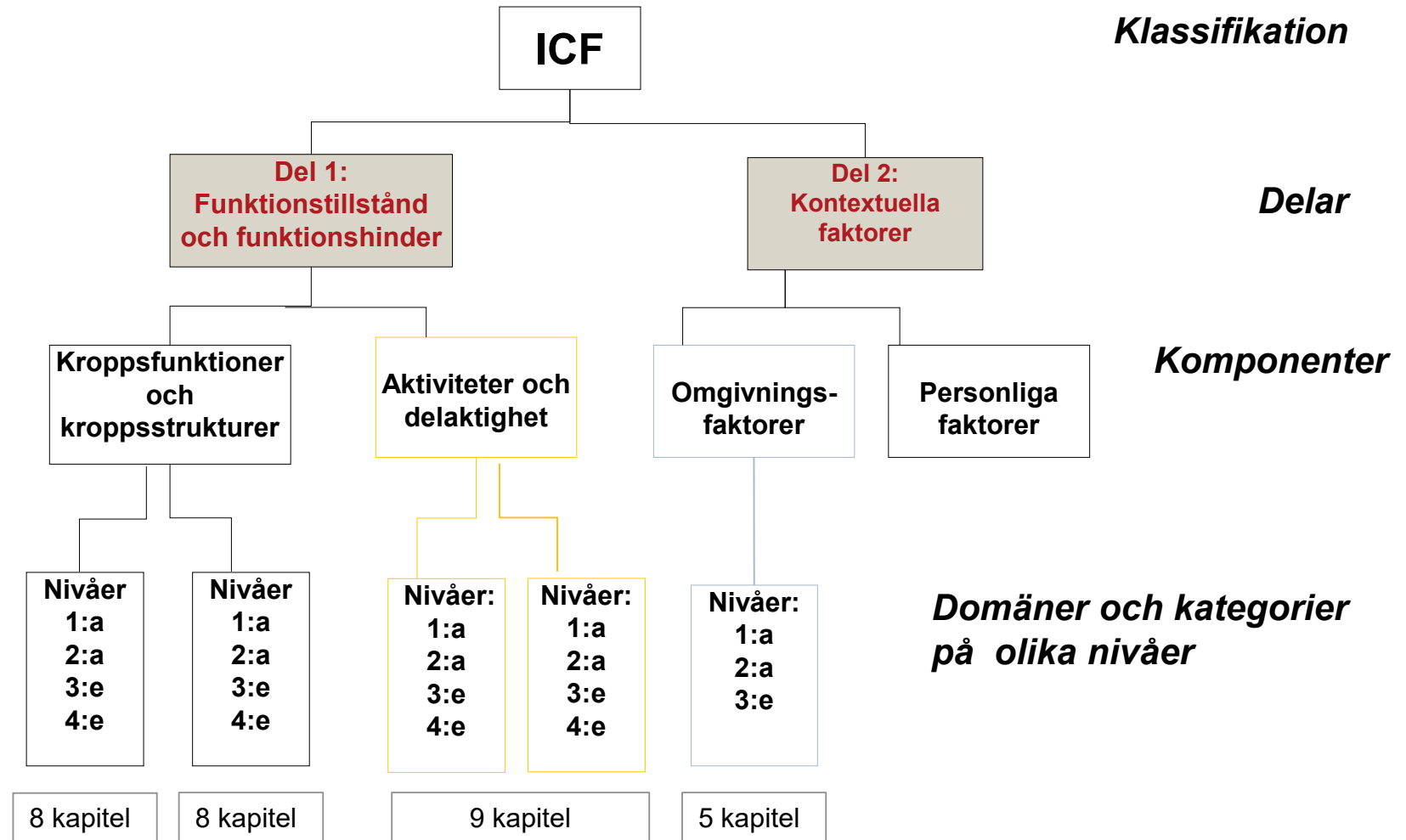
ICF bio-psykosocial modell

ICF bio-psykosocial modell

Struktur för ICF som klassifikation

Kroppsfunktioner och kroppsstrukturer

Kapitel	Kroppsfunktioner	Kroppsstrukturer
1	Psykiska funktioner	Strukturer i nervsystemet
2	Sinnesfunktioner och smärta	Ögat, örat och därmed relaterade strukturer
3	Röst- och talfunktioner	Strukturer involverade i röst och tal
4	Hjärta-, kärl-, blodbildnings-, immunsystemets- och andningsfunktioner	Strukturer i hjärt-kärlsystemet, immunologiska systemet och andningssystemet
5	Matsmältnings-, ämnesomsättningsfunktioner och endokrina funktioner	Strukturer som sammanhänger med matsmältnings- och ämnesomsättnings-systemen och endokrina systemet
6	Funktioner i köns- och urinorganen och reproduktiva funktioner	Strukturer som sammanhänger med köns- och urinorganens system
7	Neuromuskuloskeletala och rörelserelaterade funktioner	Strukturer som sammanhänger med rörelse
8	Funktioner i huden och därmed relaterade strukturer	Huden och därmed sammanhängande strukturer

Aktiviteter och delaktighet

Kapitel

- 1 Lärande och att tillämpa kunskap
- 2 Allmänna uppgifter och krav
- 3 Kommunikation
- 4 Förflyttning
- 5 Personlig vård
- 6 Hemliv
- 7 Mellanmänskliga interaktioner och relationer
- 8 Viktiga livsområden
- 9 Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Omgivningsfaktorer

Kapitel

- 1 Produkter och teknik
- 2 Naturmiljö och mänskligt skapade miljöförändringar
- 3 Personligt stöd och personliga relationer
- 4 Attityder
- 5 Service, tjänster, system och policies

Kodning av komponent

Var och en av de fyra komponenterna i klassifikationen kudas med en bokstav

b = Kroppsfunktioner

s = Kroppsstrukturer

d = Aktiviteter och delaktighet → a = Aktiviteter
→ p = Delaktighet

e = Omgivningsfaktorer

ICF – hierarkisk struktur och gemensamt språk

nivå	ICF - kod	ICF- benämning	ICF-beskrivning
1	b2	Sinnesfunktioner och smärta	Detta kapitel handlar om sinnesorganens funktioner, syn, hörsel, smak osv. samt om smärtförmåelser
2	b210	Synfunktioner	Sinnesfunktioner avseende att förnimma närvaro av ljus och synintryckets form, storlek, utformning och färg
3	b2102	Synkvalitet	Synfunktioner som involverar ljuskänslighet, färgseende, kontrastkänslighet och övergripande bildkvalitet
4	b21021	Färgseende	Synfunktioner för att skilja färger åt och att para ihop färger

Kapitel
1:a nivån

Kapitel 4 Förflyttning

Detta kapitel handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel

Block

Att ändra och bibehålla kroppsställning (d410–d429)

2:a nivån

d410 Att ändra grundläggande kroppsställning

Att inta eller ändra kroppsställning och att förflytta sig från en plats till en annan såsom att resa sig ur en stol för att lägga sig på en säng, att lägga sig på knä eller sätta sig på huk och åter resa sig

Innefattar:

att ändra kroppsställning från liggande, från att sitta på huk eller stå på knä, från att sitta eller stå, att böja sig och förskjuta kroppsvikten

Utesluter:

att förflytta sig själv (d420)

Innefattar

Utesluter

3:e nivån

d4100 Att ligga ner

Att lägga sig ner och resa sig från liggande ställning eller att ändra kroppsställning från liggande till någon annan ställning såsom att stå eller sitta

Innefattar:

att lägga sig på magen

d4101 Att sitta på huk

Att sätta sig ner och resa sig upp från huksittande ställning med knäna uppdragna eller sittande på hälar, såsom man behöver göra för toalettbehov på marknivå, eller att ändra kroppsställning från att sitta på huk till någon annan ställning såsom att stå

KOMPONENT

KAPITEL

d1 Lärande och att tillämpa kunskap

d2 Allmänna uppgifter och krav

d3 Kommunikation

d4 Förflyttning

d5 Personlig vård

d6 Hemliv

d7 Mellanmänskliga interaktioner och relationer

d8 Viktiga livsområden

D9 Samhällsgemenskap, socialt, medborgerligt liv

BLOCK

KATEGORIER (på olika nivåer)

ATT SKAFFA FÖRNÖDENHETER

HUSHÅLLS-GÖROMÅL

ATT TA HAND OM HUSHÅLLSFÖREMÅL OCH ATT BISTÅ ANDRA

d630
Att bereda måltider

d640
Hushållsarbete

d649
[...] annat specificerat och ospecificerat

d6400
Att tvätta och torka kläder

d6401
Att städa köksutrymmen och köksredskap

d6402
Att städa bostaden

d6403
Att använda hushållsapparater

d6404
Att förvara förnödenheter

d6405
Att avlägsna avfall

d6408
Hushållsarbete, annat specificerat

d6409
Hushållsarbete, ospecificerat

Bedömningsfaktorer

ICF:s generella skala

ICF för att beskriva behov och följa resultat - behovsorienterat arbetssätt

Beskriva den enskildes behov

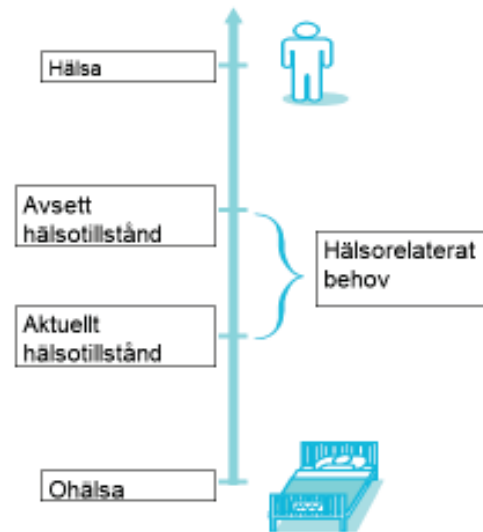
- Beskriva tillstånd eller situation
- Sätta mål
- Bedöma behov

Följa resultat

- Beskriva tillstånd eller situation
- Måluppfyllelse

Metod för behovsbedömning

- Bedöma det aktuella hälsotillståndet
- Bestämma det avsedda hälsotillståndet (målet)
- Besluta om nödvändiga åtgärder (behov av åtgärder) för att eliminera eller minska gapet mellan den enskildes aktuella och avsedda hälsotillstånd
- Besluta om nödvändiga resurser

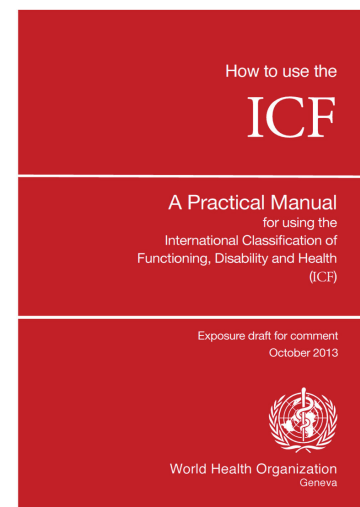

KVÅ för att beskriva åtgärder

Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa - nationellt

- ICF
- Alternativa termer
- Utbildningsmaterial – 3 delar
 - Introduktion, struktur, innehåll
 - Kodning
 - Mappningsregler
- ICF uppdateringar
- WHODAS 2.0
- ICF checklista

- Hur kan ICF användas

- ICF e-learning tool
- ICF standardurval

WHODAS 2.0

- Översättning av WHO:s manual för WHODAS 2.0, WHO Disability Assessment Schedule
 - ett bedömningsinstrument för att mäta hälsa och funktionshinder inom vård och omsorg
 - manualen riktar sig till personal i hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra som studerar funktionshinder och hälsa

Sju delar av WHODAS 2.0

- [12-frågeversion, intervjuadministrerad](#)
- [12 -frågeversion, administrerad av ombud](#)
- [12-frågeversion, självadministrerad](#)
- [12+24-frågeversion, intervju-administrerad](#)
- [36-frågeversion, intervju-administrerad](#)
- [36-frågeversion, administrerad av ombud](#)
- [36-frågeversion, självadministrerad](#)

Möjlighet finns att söka i klassifikationer – ICF

http://klassifikationer.socialstyrelsen.se/ICF/

ICF

Skriv in kod eller använd fritext för att söka på ord

Sök

Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa 2018

Dölj meny

<	>		
b KROPPSFUNKTIONER >	b1 Kapitel 1 Psykiska funktioner >	b110-b139 Övergripande psykiska funktioner >	b110 Medvetandefunktioner >
d AKTIVITETER OCH DELAKTIGHET >	b2 Kapitel 2 Sinnesfunktioner och smärta >	b140-b189 Specifika psykiska funktioner >	b114 Orienteringsfunktioner >
e OMGIVNINGSAKTORER >	b3 Kapitel 3 Röst- och talfunktioner >	b198 Psykiska funktioner, andra specificerade	b117 Intellectuella funktioner
s KROPPSSTRUKTURER >	b4 Kapitel 4 Hjärt- kärlfunktioner, blodbildnings-, immunsystems- och andningsfunktioner >	b199 Psykiska funktioner, ospecificerade	b122 Övergripande psykosociala funktioner
	b5 Kapitel 5 Matsmältnings- och ämnesomsättningsfunktioner och endokrina funktioner >		b126 Temperament och personlighetsfunktioner >
	b6 Kapitel 6 Funktioner i köns- och		b130 Energi och driffunktioner >
			b134 Sömnfunktioner >

b110 Medvetandefunktioner

Allmänna psykiska funktioner rörande tillstånd av medvetenhet, uppmärksamhet och vakenhet inklusive tillståndets klarhet och kontinuitet

Innefattar

funktioner av medvetandetillståndets kontinuitet och beskaffenhet; medvetslöshet, koma, vegetativa tillstånd, fuguetillstånd, transtillstånd, besatthetstillstånd, förändrat medvetande orsakat av droger; delirium, stupor

Utesluter

orienteringsfunktioner (b114); energi och driffunktioner (b130); sömnfunktioner (b134);

Frågor

- Vilka är WHO:s referensklassifikationer?
- Varför räcker det inte att beskriva diagnos för en patient?
- Vad bidrar klassifikationer till?
- Vilka syften har ICF?
- Vilka komponenter ingår i den biopsykosociala modellen?
- Hur kan bedömningsfaktorerna användas?
- Hur kan ICF användas för att beskriva behov och följa resultat?
- Vilket material tillhandahåller Socialstyrelsen om ICF?

Sammanfattning av ICF

- ICF erbjuder en struktur och ett standardiserat språk för att beskriva funktionstillstånd och funktionshinder i relation till hälsa (professionsneutral)
- ICF utgår från den biospsykosociala modellen - tankemodell för att beskriva hälsa och hälsorelaterade tillstånd
 - beskriver funktionstillstånd och funktionshinder som en interaktiv dynamisk process mellan hälsotillstånd och kontextuella faktorer
 - visar att omgivningsfaktorerna interagerar med samtliga komponenter
- ICF har en hierarkisk struktur som möjliggör att välja nivå för praktisk användning
- ICF kan användas för att beskriva funktionstillstånd, sätta mål, bedöma behov samt följa resultat
- ICF är en av WHO:s tre referensklassifikaioner

Mer om ICF –

<http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/koderfunktionstillstandicf>

Mer om KVÅ –

<http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/atgardskoderkva>

Mer om ICF och KVÅ inom kommunal hälso- och sjukvård

<https://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder/atgardskoderkva/Sidor/icfochkvaikommunalhalso-ochsjukvard.aspx#>